

SINIF ÖĞRETİMİ İLE TELEVİZYONLA ÖĞRETİMİN KARŞILAŞTIRILMASI

Doç. Dr. Cevat ALKAN*

Eğitim teknolojisi alanındaki araştırma konularından biri de değişik ortam ve yöntemlerin birbirleri ile kıyaslanmasıdır. Bu tür araştırmaların ortaya koyduğu bulgular yöntem ve ortamların eğitim amaçlarına uygun olarak seçilmesi ve doğru biçimde işe koşulmasında ilgililere yardımcı olmaktadır.

Burada açıklanan çalışma Anadolu Üniversitesi ile Milli Eğitim Bakanlığının 1983 yılında ortaklaşa yürüttükleri "Engelli Çocukların Eğitimi Sertifika Programı"nın uygulaması sırasında gerçekleştirilmiştir. Karşılaştırılan yöntemler, adı geçen programda "42" ders saati olarak yazar tarafından okutulan "Eğitim Teknolojisi" dersini izleyen iki sınıftaki öğrenci grubuna uygulanmıştır.

Araştırmanın amacı, ders etkinlikleri süresince "öğretmenli öğretim", ile "televizyonla öğretim" uygulamalarına katılan öğrencilerin bu deneyimlerinden yararlanarak belirli boyutları açısından iki yöntem arasındaki farklılıkları ortaya koymaktır.

Çalışmada, ortam olarak birbirine bitişik, ($7 \times 7 = 49 \text{ m}^2$) büyüklükte iki derslikten yararlanılmıştır. Öğretmenli uygulamanın yapıldığı derslikte sıralar "U" şeklinde seminer konumunda düzenlenmiştir. Derslikte bir anda 18 öğrenci ile ders yapılmıştır. Fizik ortamının donatımında kullanılan araçlar :

- 1) Yeşil renk yazı tahtası,
(120 × 400 cm) boyutlu.
- 2) Novascope tepegöz
(800, Type N, 800, Volt 220/240, Hz 50 watt, 800 A-3,9 N, 20227)

*Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü, Eğitim Teknolojisi Anabilim Dalı Başkanı

- 3) Projeksiyon perdesi
- 4) Sanyo Color Video Sound Camera
(Model No VCC 540 DC-12 V 7 W, No 7000/307, Sanyo Electric Co. Ltd.)
- 5) Kenwood stereo receiver radyo
Model Kr 6160) ve
- 6) Beş parça krem rengi perde

olmak üzere altı kalemden ibarettir. Televizyonlu derslik ise :

- 1) Normal izleme düzeninde 24 adet sıra,
- 2) Yeşil renk yazı tahtası
(120 × 400 cm) boyutlu,
- 3) İki adet mavi renkli perde
(250 × 400 cm)
- 4) 61 ekran renkli blaupunkt monitör,
- 5) Sony marka hoparlör
(normal, 50 W Din, Music 80 W Din Seri No. 109878) ve
- 6) Yeterli miktar kablo.

ile donatılmıştır. Sınıftaki öğrenci grubunun diğer yarısı (18 kişi) öğretmenli sınıfta verilen dersi televizyon ekranından izlemek üzere bu dersliğe alınmıştır.

Ders üç saatlik oturumlar halinde yürütülmüştür ve toplam 14 oturumdan oluşmaktadır. Her gün bir oturum yapılmıştır. Dersin ilk ve son oturumları dışında toplam 12 oturum süresince iki gruba ayrılmış olan öğrenciler her oturumda değişik derslikte uygulamaya alınmışlardır. Diğer bir deyişle, ders süresince her öğrenci grubu dersi altı oturumda öğretmenden, diğer altı oturumda da televizyondan izlemişlerdir.

Dersi televizyondan izlemekte olan öğrenciler ders sunuları sonunda sormak istedikleri soruları grup başkanları aracılığı ile öğretmene yazılı olarak iletmisler ve öğretmen bu soruları cevaplandırmıştır. Ders takdimleri, süresince sınıf ortamını kullanıma hazır durumda bulundurmak üzere bir uzman, öğretmene yardım etmiştir.

Araştırma kapsamına alınan öğrenci grubu özel eğitim sertifikası programına katılmakta olan ve öğretim deneyimi bulunan yetmiş civarında öğretmenden oluşmaktadır. Ders sonunda öğrencilere bu

dersle ilgili uygulamalarda kazandıkları gözlem ve deneyimlerine dayalı olarak "sınıfta öğretmenli" uygulama ile "Televizyonla öğretim" uygulamasını değerlendirmeleri için on adet kapalı uçlu ve üç ölçekli soru ile bir adet açık uçlu soru olmak üzere toplam onbir sorudan oluşan bir değerlendirme formu uygulanmıştır. Öğrencilere sorulan sorular ve öğrenci yanıtlarının frekans ve yüzdeleri tablo I'de görülmektedir.

Tablonun incelenmesinden de anlaşılacağı üzere; genel değerlendirmede "öğretmenle sınıf öğretimi" ile "televizyonla öğretim" eş değerde seçenekler olarak görülmektedir. En azından karşılaştırılan boyutlar açısından iki yöntem için yapılan tercih dağılımında bir denge vardır. Ancak sorular tek tek ele alındığında iki yöntemden her birinin bazı yönlerden diğerine kıyasla farklı olduğu anlaşılmaktadır. Şöyleki; öğretmenli sınıf öğretim yöntemi :

- 1) Öğrenci-öğrenci ve öğrenci- öğretmen arası yüz-yüze etkileşim olanağı sağlama,
- 2) İki yönlü iletişime yer verme,
- 3) Öğrencinin dikkat ve ilgisini çekme,
- 4) Konuyu izleme ve anlama olanağı sağlama,
- 5) Öğrencinin öğrenme-öğretme süreçlerinde aktif katılımını sağlama.

yönlerinden televizyonla öğretime tercih edilen bir yöntem olduğu anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, televizyonla öğretim ise :

- 1) Öğrenciye hareket özgürlüğü verme,
 - 2) Fiziki ortamdan daha etkin ve yaygın yararlanma olanağı sağlama,
 - 3) Öğrenciyi öğretmenin psikolojik yönden olumsuz baskısından kurtarma,
 - 4) Öğretmenden daha iyi yararlanma olanağı sağlama ve
 - 5) Öğretim araçlarından daha iyi yararlanma olanağı verme,
- yönlerinden "öğretmenle sınıf öğretimi"ne tercih edilmekte olduğu ortaya çıkmaktadır.

İki yöntemin uygulanması açısından düşüncelerinin ne olduğunu içeren açık uçlu soruya öğrenciler, sadece televizyonla öğretim yöntemine ilişkin olarak şu önerilerde bulunmuşlardır :

Tablo 1. Sınıf Öğretimi İle TV Öğretiminin Karşılaştırılması

SORULAR	YANITLAR					
	Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%
1. Öğretmenle yapılan uygulamada öğrenci-öğretmen, öğrenci-öğrenci yüz yüze etkileşim olanağı, T.V. ile uygulamaya göre daha fazladır.	(58)	84	(1)	1	(10)	14
2. T.V. ile öğretim uygulamasında, öğretmenle öğretim uygulamasına oranla iki yönlü iletişim sağlama olanağı daha fazladır.	(17)	25	(14)	20	(38)	55
3. T.V. ile öğretim uygulamasında öğrencinin öğrenme sırasındaki hareket özgürlüğü öğretmenle öğretime göre daha fazladır.	(55)	78	(8)	12	(7)	10
4. T.V. ile öğretimde fiziki ortamdan yararlanma olanağı, öğretmenle öğretim uygulamasına oranla daha fazladır.	(38)	55	(12)	17	(19)	28
5. T.V. ile öğretim uygulamasında öğrencilerin dikkatlerini bir noktada yoğunlaştırma ve işlenen konuya ilgi duymaları, öğretmenli uygulamaya oranla daha fazladır.	(12)	18	(11)	15	(46)	67
6. T.V. ile öğretimde, öğretmenin öğrenci üzerinde olumsuz yönden psikolojik baskı yaratması olasılığı öğretmenli öğretime oranla daha fazladır.	(14)	20	(8)	12	(47)	68
7. Öğretmenle öğretim durumunda öğrencinin, öğretilen konuyu daha kolay izleme ve anlaması olasılığı T.V. ile öğretime oranla daha yüksektir.	(51)	74	(10)	14	(8)	12
8. T.V. ile öğretimde, öğretmenden yararlanma olanağı, öğretmenle öğretime oranla daha fazla sayıda öğrenciye hizmet götürme yönünden daha fazladır.	(56)	81	(1)	1	(12)	17
9. Öğretmenle öğretim uygulamasında, öğrencinin öğrenme-öğrenme sürecine aktif olarak katılma olanağı T.V. ile öğretim uygulamasına oranla daha fazladır.	(55)	78	(5)	8	(9)	14
10. T.V. ile öğretimde, öğretmenin öğretim araçlarından yararlanma olanağı öğretmenle öğretim uygulamasına oranla daha fazladır.	(36)	52	(11)	15	(22)	33

F = Frekans

% = Yüzde

N = 70

- 1) Televizyonla öğretim büyük kitlelere dönük olmalıdır.
- 2) Televizyonla öğretimde izleyici grup denetlenmelidir.
- 3) Televizyonla öğretim, eğitimin maliyetini düşürmek için yaygınlaştırılmalıdır.
- 4) Televizyon, diğer ortamlarla birlikte kullanılmalıdır.
- 5) Televizyonla öğretimde yayınlar teknik yönden yeterli düzeyde olmalıdır.

Sonuç olarak karşılaştırmada esas alınan on ölçüt açısından iki yöntemin öğrenme öğretme süreçlerine katkıları farklı noktalarda belirginleşmektedir. Yüzyüze etkileşim, iki yönlü iletişim, öğrenmeye karşı dikkat ve ilgi uyandırma, aktif katılım ve dersi izleme-anlama yönünden iyi organize edilmiş bir "öğretmenli sınıf öğretimi"nin "televizyonla öğretim"e kıyasla üstün bir potansiyele sahip olduğu; öte yandan, öğrenciye hareket özgürlüğü sağlama, öğretmenden ve fizik ortamdaki yaygın olarak yararlanabilme yönünden televizyonla öğretimin geniş bir potansiyele sahip olduğu anlaşılmaktadır. Böylece, her yöntemin kendi kuralları ve karakterine uygun olarak ele alınması, diğer ortam ve yöntemlerle birbirlerini bütünleyecek biçimde işe koşulmasının önemi bu araştırma ile bir kere daha kanıtlanmaktadır.